

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський державний аграрний університет

Кафедра обліку і оподаткування

**«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ
В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН»**

**Збірник наукових праць VIII Всеукраїнської науково-
практичної конференції**

ПОЛТАВА 2025

Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін:
Збірник наукових праць VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
(30 жовтня 2025 р., м. Полтава) / Полтавський державний аграрний університет.
Полтава: ПДАУ, 2025. Т. 2. 921 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету: КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Секретар організаційного комітету: ЛЕГА ОЛЬГА – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Члени організаційного комітету:

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів

ДУБІНІНА МАРИНА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету

ЗОРЯ ОЛЕКСІЙ - д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

КОБЄЛЄВА ТЕТЯНА – д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ЛПЄСЬКИЙ РОМАН - к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПЕРЕРВА ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ЄРШОВА НАТАЛІЯ – д.е.н., професор, професор кафедри обліку і фінансів Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

СЛАВКОВА ОЛЕНА - д.е.н., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

СУК ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

БЕЗКРОВНИЙ ОЛЕКСАНДР – декан факультету обліку та фінансів, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ГУБАРИК ОЛЬГА - к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровського державного аграрно-економічного університету

ПРИЙДАК ТЕТЯНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПРОКОПИШИН ОКСАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

© Автори, 2025

© Кафедра обліку і оподаткування, 2025

© Полтавський державний аграрний університет, 2025

МИКОЛЕНКО ТЕТЯНА, здобувач вищої освіти
 Науковий керівник – **ТЮТЮННИК СВІТЛАНА**, к.е.н., доцент,
 професор кафедри обліку і оподаткування,
 Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Сучасний розвиток економіки України супроводжується масштабними інституційними трансформаціями, які охоплюють законодавчу, економічну та організаційну сфери. В умовах цих змін система бухгалтерського обліку виступає не лише як технічний інструмент фіксації господарських операцій, а як ключовий елемент фінансової архітектури, що забезпечує прозорість, підзвітність і стратегічне управління ресурсами [1]. Інституційні трансформації передбачають глибоку зміну правил, норм і структур, які регулюють діяльність економічних суб'єктів. Це включає оновлення законодавчої бази, гармонізацію національних стандартів із міжнародними, реформу державного регулювання, цифровізацію управлінських процесів. Для бухгалтерського обліку ці трансформації означають перехід на нову модель функціонування: від традиційного підходу до цифрового, від виконання технічних функцій – до активної участі в аналізі та прийнятті управлінських рішень [3].

Важливою передумовою трансформацій стали процеси євроінтеграції. У зв'язку з прагненням України стати повноправним членом Європейського Союзу, актуалізується необхідність гармонізації системи обліку та фінансової звітності з європейськими директивами. Зокрема, значну роль у цьому процесі відіграють 4-та і 7-ма бухгалтерські директиви ЄС, які визначають загальні вимоги до складання звітності, обсяг розкриття інформації та стандарти прозорості. Останні роки характеризуються активним впровадженням МСФЗ, які стали обов'язковими для широкого кола підприємств [2]. Це вимагає не лише знання нових стандартів, а й докорінної зміни облікової політики, трансформації внутрішніх процедур, адаптації програмного забезпечення та підвищення кваліфікації фахівців. Одним із найпомітніших векторів трансформацій є цифровізація бухгалтерського обліку. Автоматизація рутинних процесів, впровадження хмарних технологій, електронного документообігу, використання систем типу ERP дозволяє значно підвищити ефективність ведення обліку. Бухгалтер отримує доступ до аналітичних інструментів у режимі реального часу, може швидко формувати звітність, контролювати витрати, аналізувати прибутковість. Такі технології, як блокчейн, штучний інтелект, машинне навчання вже знаходять своє застосування в обліковій практиці провідних компаній, а в перспективі можуть кардинально змінити саму суть професії бухгалтера. Водночас цифрова трансформація створює нові ризики, зокрема в сфері кібербезпеки. Збереження конфіденційної фінансової інформації, захист персональних даних, безпечний доступ до облікових систем – усе це стає критично важливим завданням для підприємств. Бухгалтер повинен не лише володіти ІТ-інструментами, а й розуміти базові принципи інформаційної безпеки та ризик-менеджменту.

У нових умовах змінюється й роль бухгалтера як фахівця. Якщо раніше його функції обмежувалися веденням обліку та підготовкою фінансової звітності, то сьогодні він виконує роль фінансового аналітика, консультанта, внутрішнього аудитора, стратегічного партнера керівництва. Це зумовлює потребу в нових компетенціях – не лише облікових, а й аналітичних, цифрових, правових. Бухгалтер має бути здатним працювати з великими обсягами даних, розуміти бізнес-процеси, виявляти ризики, здійснювати податкове планування [3]. У цьому контексті надзвичайно важливим є розвиток бухгалтерської освіти та професійної сертифікації. Організації на кшталт Federation of Professional Accountants and Auditors of Ukraine, АССА, СІМА, СІРА відіграють провідну роль у формуванні сучасних підходів до професійної підготовки фахівців. Визнані міжнародні сертифікати підтверджують високий рівень знань, відкривають нові кар'єрні можливості та сприяють інтеграції українських спеціалістів у глобальний ринок праці. Варто зазначити, що у відповідь на вимоги часу все більше компаній впроваджують не лише традиційну фінансову звітність, а й інтегровану звітність, яка об'єднує фінансові та не фінансові показники (екологічні, соціальні, управлінські – ESG). Це особливо актуально для компаній, які орієнтовані на стійкий розвиток та взаємодію зі стейкхолдерами. Такий підхід потребує нових знань від бухгалтерів і нових підходів до збору та верифікації даних. Попри позитивну динаміку змін, інституційна трансформація супроводжується низкою проблем. По-перше, це часті зміни в законодавстві, які створюють нестабільність та ускладнюють практичне застосування норм. По-друге, значна частина малого та середнього бізнесу не має достатніх ресурсів для впровадження сучасних облікових рішень. По-третє, існує проблема кадрового дефіциту – не всі бухгалтери готові до роботи з МСФЗ або сучасними ІТ-рішеннями. Окрім цього, цифровізація обліку потребує значних інвестицій у технічне забезпечення, програмне забезпечення та навчання персоналу [2].

Таким чином, бухгалтерський облік в умовах інституційних трансформацій є не лише об'єктом змін, а й активним чинником формування нової економічної системи. Його модернізація – це не лише технічне вдосконалення, а й глибока структурна перебудова професійних підходів, організації процесів та стратегічного мислення.

Список використаних джерел:

1. Бухгалтерський облік, аналіз, контроль і оподаткування: стан, проблеми та перспективи розвитку. URL: https://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdily/Naukovo_Doslidna_Chastyna/Docs/Oblik_Materialy_XVII.pdf.
2. Кузь В.І. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах інституційних змін. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/04/60.pdf>
3. Сопко В.В. Бухгалтерський облік у цифровому середовищі: сучасні тренди та перспективи розвитку. URL: [dspace.wunu.edu.ua /bitstream/316497/16551/1/32-34.pdf](https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/16551/1/32-34.pdf).

Наукове видання

«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН»

Збірник матеріалів VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції

30 жовтня 2025 р.

м. Полтава

Відповідальна за випуск, головний редактор:

ЛЕГА ОЛЬГА, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

Комп'ютерна верстка:

ЛЕГА ОЛЬГА, УЛЬЗУТУЄВА АЛІНА, ШАБАТЬКО АННА

*Матеріали представлені в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей. Всі матеріали перевірено на оригінальність тексту на онлайн сервісах пошуку плагіату. До публікації приймалися тези, в яких відсоток авторського тексту становить не менше 65 %.

